

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY

JULIANE KOKOTT

přednesené dne 18. prosince 2008¹

I – Úvod

1. Od tureckého vojenského zásahu v roce 1974 je ostrov Kypr fakticky rozdělen na řecko-tureckou jižní oblast a turecko-kyperskou severní oblast. Mezinárodní společenství uznává Kyperskou republiku jako stát a Kyperská republika *de jure* Kypr zastupuje jako celek, třebaže fakticky kontroluje pouze jižní část ostrova. Severní část založila Severokyperskou tureckou republiku, která je uznána pouze Tureckem².

2. I přes neúspěch jednání vedených pod záštitou Organizace spojených národů a Evropské unie za účelem znovusjednocení ostrova Kyperská republika v roce 2004 přistoupila k Evropské unii. Protokol připojený k aktu o přistoupení pozastavil uplatňování *acquis communautaire* na těch územích ostrova, nad nimiž vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu.

3. Rozdělení ostrova způsobilo hromadný odchod a vyhoštění velkého počtu příslušníků obou společenství. Řada vyhoštěných osob v současné době uplatňuje nárok na vlastnictví pozemků, které musely násilně opustit³. O pozemcích, které řečtí Kypřané opustili v Severokyperské turecké republice, se má za to, že byly převedeny na stát. Orgány Severokyperské turecké republiky postoupily řadu těchto pozemků jednotlivcům. Osud, který je třeba vyhradit právům vyhoštěných osob vlastnit majetek, je jednou z otázek, které v rámci jednání o znovusjednocení nebyly vyřešeny.

4. Spor mezi M. Apostolidesem a britskými manžely Oramsovými spadá do tohoto citlivého kontextu. Tito britští manželé v severní oblasti Kypru nabyli pozemek, který jim prodal jednotlivec. M. Apostolides, jehož rodina byla ze severu vyhoštěna, uplatňuje nárok na vlastnictví tohoto pozemku. Na základě jeho žaloby soud v Nikósii, který má

1 — Původní jazyk: němčina.

2 — Pokud jde o historický vývoj, viz rovněž stanovisko generálního advokáta Gilmanna ze dne 20. dubna 1994 předcházející rozsudku Anastasiou (rozsudek ze dne 5. července 1994, Anastasiou a další, C-432/92, Recueil 1994, s. I-3087, body 9 až 13).

3 — V roce 2005 bylo k Evropskému soudu pro lidská práva podáno 1 400 žalob, převážně od řeckých Kypřanů, proti Turecku ve věci zásahu do jejich vlastnického práva (viz Evropský soud pro lidská práva, rozsudek Xenides-Arestis v. Turecko ze dne 22. prosince 2005, dosud nezveřejněný ve Sbírce rozsudků a rozhodnutí, č. 46347/99, § 38 – rozsudek Xenides-Arestis II).

sídlo v řecké části Kypru, manželům Oramsovým uložil, aby pozemek vyklidili a uhradili různé peněžité částky. M. Apostolides ve Spojeném království požádal o uznání a výkon tohoto rozhodnutí.

II – Právní rámec

A – Protokol č. 10 o Kypru

6. Protokol č. 10 o Kypru, který je přílohou aktu o přistoupení z roku 2003⁵, stanoví následující:

„VYSOKÉ SMLUVNÍ STRANY,

5. Court of Appeal, u kterého probíhá řízení o vykonatelnosti, si nyní klade otázku, zda soudy Spojeného království mají takovou povinnost na základě nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech⁴. Odpověď není zřejmá, neboť se jednak rozhodnutí týká pozemku nacházejícího se na území ostrova, nad nímž vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu a na kterém je uplatňování práva Společenství z tohoto důvodu ve značné míře pozastaveno. Kromě toho odpověď není zřejmá ani proto, že je doručení návrhů na zahájení řízení v bydlišti manželů Oramsových stíženo vadami.

POTVRZUJÍCE svůj závazek celkového vyřešení kyperské otázky v souladu s rezolucemi Rady bezpečnosti Organizace spojených národů a pevnou podporou úsilí generálního tajemníka Organizace spojených národů směřujícího k tomuto účelu,

BEROUCÉ NA VĚDOMÍ, že takového celkového řešení kyperské otázky dosud nebylo dosaženo,

4 — Úř. věst. L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42.

5 — Akt o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie – Protokol č. 10 o Kypru (Úř. věst. 2003, L 236, s. 955).

BEROUCÉ NA VĚDOMÍ, že je proto nezbytné stanovit pozastavení uplatňování *acquis* na těch územích Kyprské republiky, nad nimiž vláda Kyprské republiky nevykonává skutečnou kontrolu,

BEROUCÉ PROTO NA VĚDOMÍ, že nic v tomto protokolu nebrání opatřením směřujícím k tomuto cíli,

BEROUCÉ NA VĚDOMÍ, že v případě vyřešení kyprské otázky bude toto pozastavení zrušeno,

BEROUCÉ NA VĚDOMÍ, že tato opatření se nedotknou uplatňování *acquis* za podmínek stanovených ve smlouvě o přistoupení v žádné jiné části Kyprské republiky,

BEROUCÉ NA VĚDOMÍ, že Evropská unie je připravena přizpůsobit podmínky takového řešení v souladu se zásadami, na nichž je EU založena,

SE DOHODLY na následujících ustanoveních:

Článek 1

BEROUCÉ NA VĚDOMÍ, že je nezbytné stanovit podmínky, za kterých se příslušná ustanovení práva EU uplatňují v linii mezi uvedenými územími a územími, na kterých vláda Kyprské republiky vykonává skutečnou kontrolu, a Východními výsošními oblastmi Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku,

1. Uplatňování *acquis* se pozastavuje na těch územích Kyprské republiky, nad nimiž vláda Kyprské republiky nevykonává skutečnou kontrolu.

PŘEJÍCE SI, aby přistoupení Kypru k Evropské unii přineslo prospěch všem kyprským občanům a přispělo k občanskému míru a smíření,

2. Rada na návrh Komise jednomyslně rozhodne o zrušení pozastavení uvedeného v odstavci 1.

Článek 2

1. Rada na návrh Komise jednomyslně vymezí podmínky, za kterých se ustanovení práva EU uplatňují v linii mezi uvedenými územími a územími, na kterých vláda [K]yperské republiky vykonává skutečnou kontrolu.

2. Těmito opatřeními nesmí být dotčeno uplatňování *acquis* za podmínek stanovených ve smlouvě o přistoupení v žádné jiné části Kyperské republiky.

Článek 4

2. Hranice mezi Východními výsošními oblastmi a územími uvedenými v článku 1 se považují za součást vnějších hranic Východních výsošních oblastí pro účely části IV přílohy k Protokolu o výsošních oblastech Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na Kypru po dobu trvání pozastavení uplatňování *acquis* podle článku 1.

V případě urovnání sporů rozhodne Rada na návrh Komise jednomyslně o úpravě podmínek přistoupení Kypru k Evropské unii s ohledem na Turecké kyperské společenství.“

B – Nařízení č. 44/2001

Článek 3

1. Nic v tomto protokolu nebrání opatřením směřujícím k podpoře hospodářského vývoje území uvedeným v článku [1].

7. Podle svého čl. 1 odst. 1 se má nařízení vztahovat na věci občanské a obchodní.

8. Pravidla týkající se soudní příslušnosti jsou uvedena v kapitole II nařízení. Oddíl 6 této kapitoly obsahuje pravidla týkající se výlučné

příslušnosti. Článek 22 konkrétně stanoví:

„Rozhodnutí se neuznává,

„Bez ohledu na bydliště mají výlučnou příslušnost:

1. pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, na jehož území se nemovitost nachází“
1. je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá;

[...]

9. Články 33 až 37 nařízení upravují uznávání rozhodnutí. Článek 33 stanoví nejprve zásadu, že rozhodnutí vydaná soudem v některém členském státě jsou uznávána bez zvláštního řízení. Články 34 a 35 stanoví důvody, pro které se rozhodnutí nemusí výjimečně uznat.
2. jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl možnost;

10. Článek 34 odst. 1 a 2 zní následujícím způsobem:

[...]“

11. Článek 35 upravuje dopad nedodržení pravidel pro určení příslušnosti na uznání:

osoby v roce 2002. Postavili na něm dům, ve kterém pobývají během prázdnin.

„1. Rozhodnutí se rovněž neuzná, byly-li porušeny oddíly 3, 4 a 6 kapitoly II nebo jedná-li se o případ uvedený v článku 72.

[...]

13. M. Apostolides podal proti panu a paní Oramsovým k soudu v Nikósii žalobu. Soud žalované předvolal dopisem ze dne 26. října 2004. Návrhy na zahájení řízení, na kterých byla uvedena adresa manželů Oramsových ve Spojeném království, téhož dne paní Orams na usedlosti v Laptě předal úředník soudu v Nikósii. Tato osoba se nepředstavila jako soudní úředník, ale paní Orams sdělila, že je „doručovatelem“ a že povahu dokumentů nezná.

3. Aniž je dotčen odstavec 1, nesmí být příslušnost soudu členského státu původu přezkoumávána. Hledisko veřejného pořádku uvedené v čl. 34 bodě 1) nelze uplatnit v případě pravidel pro určení příslušnosti.“

14. Návrhy na zahájení řízení byly vyhovoveny v řečtině, která v severní části není velmi rozšířena, i když je jedním z úředních jazyků Kyperské republiky. Manželé Oramsovi řecky nehovoří. Paní Orams nicméně zjistila, že dokumenty jsou právní a úřední povahy.

III – Skutkové okolnosti, původní řízení a předběžné otázky

12. M. Apostolides je podle právních předpisů Kyperské republiky majitelem pozemku v Lapithos (Lapta) v okrese Kyrenia (Girne), který se nachází na území Kyperské republiky, nad nímž vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu. Manželé Oramsovi uvádějí, že tento pozemek koupili od třetí

15. Právní předpisy Kyperské republiky žalobci umožňují, aby požádal o vydání rozsudku pro zmeškání, jestliže žalovaný ve lhůtě deseti dnů od doručení návrhů na zahájení řízení neučiní prohlášení o úmyslu se v řízení hájit. Titulní strana návrhů na zahájení řízení to uvádí v řeckém jazyce. Prohlášení o úmyslu se v řízení hájit je procesním aktem, který nevyžaduje žádné upřesnění ohledně povahy a způsobu obrany.

16. Paní Orams uvádí, že první kroky k nalezení advokáta, který by ji mohl zastupovat, podnikla v pátek 29. října 2004. Až 2. listopadu 2004 získala termín ke schůzce za účelem konzultace s advokátem panem Liatsosem. V tento den jí pan Liatsos zevrubně přeložil návrh na zahájení řízení, přičemž jí oznámil, že ji nemůže zastupovat vzhledem k tomu, že není oprávněn vystupovat před soudy Kyperské republiky. Paní Orams doporučil pana Osmana, který se jako advokát účastnil údajného prodeje pozemku, avšak tento advokát již povolání nevykonává. Paní Orams se dne 3. listopadu 2004 sešla s jeho dcerou, která převzala jeho kancelář. Ta paní Orams oznámila, že není oprávněna vystupovat před soudy Kyperské republiky. Paní Orams byl tedy doporučen advokát Gunes Mentés.

17. Paní Orams získala termín ke schůzce s panem Mentéssem až v pátek 5. listopadu 2004 v 17.00 hodin. Ten tvrdil, že je jedním z mála advokátů v severní oblasti, který je oprávněn vystupovat před soudy Kyperské republiky a který má základní znalost řeckého jazyka. Paní Orams pana Mentése pověřila, aby ji, jakož i jejího manžela v této věci u soudu zastupoval. Pan Mentés paní Orams oznámil, že prohlášení o úmyslu se v řízení hájit u soudu v Nikósii učiní dne 8. listopadu 2004.

18. Vzhledem k tomu, že prohlášení o úmyslu se v řízení hájit učiněno nebylo, soud v úterý 9. listopadu 2004 uložil žalovaným v jejich nepřítomnosti, aby:

1. odstranili vilu, bazén a ohrazení, které na pozemku vybudovali,
2. M. Apostolidesovi okamžitě umožnili volnou dispozici s pozemkem,
3. M. Apostolidesovi uhradili různé částky, jako například náhradu zvláštní škody a měsíční ušlý zisk (a sice nájemné) až do splnění povinností vyplývajících z rozsudku v plném rozsahu, zvýšené o úroky,

4. na pozemku ukončili veškeré osobní protiprávní zásahy nebo protiprávní zásahy prostřednictvím jejich mandantů,
5. uhradili různé částky jako náhradu nákladů řízení (zvýšené o úroky z prodlení).

19. Dne 15. listopadu 2004 byla jménem pana a paní Oramsových učiněna prohlášení o úmyslu se v řízení hájit, a proti rozsudkům pro zmeškání byl podán opravný prostředek.

20. K tomu, aby byl rozsudek pro zmeškání zrušen, musí žalovaný podle procesních předpisů Kyperské republiky uplatnit proti žalobě, která proti němu směřuje, přijatelnou obranu („arguable defence“). Poté, co soud v Nikósii nařídil dokazování a vyslechl účastníky řízení, dne 19. dubna 2005 rozhodl, že obrana proti žalobě není přijatelná. Opravný prostředek manželů Oramsových proti tomuto rozhodnutí Nejvyšší soud Kyperské republiky dne 21. prosince 2006 zamítl.

21. Dne 18. října 2005 podal M. Apostolides na základě nařízení č. 44/2001 návrh na prohlášení vykonatelnosti rozsudku pro zmeškání ze dne 9. listopadu 2004 a rozsudku soudu v Nikósii ze dne 19. dubna 2005. Master Queens Bench Division High Court of England and Wales dne 21. října 2005 těmto rozhodnutím přiznal vykonatelnost v Anglii.

22. Manželé Oramsovi proti těmto usnesením Master podali na základě článku 43 nařízení č. 44/2001 opravný prostředek u High Court Judge (soudce Jack), který opravnému prostředku vyhověl. M. Apostolides proti tomuto rozhodnutí podal na základě článku 44 nařízení č. 44/2001 opravný prostředek u Court of Appeal, který rozhodnutím ze dne 19. června 2007 (došlým

Soudnímu dvoru dne 14. září 2007) položil následující předběžné otázky:

- „1. Brání pozastavení uplatňování *acquis communautaire* v severní oblasti stanovené v čl. 1 odst. 1 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení Kypru k Evropské unii z roku 2003 tomu, aby soud členského státu uznal a vykonal rozhodnutí vydané soudem Kyperské republiky se sídlem na území kontrolovaném vládou, týkající se pozemku nacházejícího se v severní oblasti, pokud je návrh na uznání a výkon podán podle nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42) (dále jen „nařízení č. 44/2001“), jež je součástí *acquis communautaire*?
2. Opravňuje článek 35 odst. 1 nařízení č. 44/2001 nebo zavazuje soud členského státu, aby uznal a vykonal rozhodnutí vydané soudy jiného členského státu týkající se pozemku nacházejícího se na území posledně jmenovaného členského státu, nad nímž vláda tohoto členského státu nevykonává skutečnou kontrolu? Je takové rozhodnutí v rozporu zejména s článkem 22 nařízení č. 44/2001?
3. Je možné podle čl. 34 odst. 1 nařízení č. 44/2001 odmítnout uznat nebo vykonat rozhodnutí soudu členského státu, který

má sídlo na území tohoto státu, nad nímž vláda tohoto státu vykonává skutečnou kontrolu, týkající se pozemku nacházejícího se na území, nad nímž vláda tohoto státu nevykonává skutečnou kontrolu, z důvodu, že rozhodnutí nemůže být v praxi vykonáno na území, kde se takový pozemek nachází, přestože je rozhodnutí vykonatelné na území členského státu kontrolovaném vládou?

může se žalovaný bránit výkonu původního rozhodnutí pro zmeškání nebo rozhodnutí, které rozhodovalo o opravném prostředku podle čl. 34 odst. 2 nařízení č. 44/2001 z důvodu, že mu nebyl doručen návrh na zahájení řízení v dostatečném časovém předstihu před vydáním původního rozhodnutí pro zmeškání a takovým způsobem, který by mu umožnil přípravu na jednání před soudem? Má na odpověď vliv skutečnost, že se jednání omezilo na přezkum důvodů, které žalovaný namítal proti žalobě?

4. V případě, že

- byl proti žalovanému vydán rozsudek pro zmeškání,
- žalovaný následně před soudem státu, kde byl rozsudek pro zmeškání vydán, proti tomuto rozsudku podal opravný prostředek, avšak,
- jeho opravnému prostředku nebylo po úplném a řádném projednání vyhověno z důvodu, že neuplatnil přijatelnou obranu (což je podle vnitrostátního práva podmínka požadovaná pro to, aby takový rozsudek mohl být zrušen),

5. Jaké faktory jsou relevantní pro uplatnění kritéria stanoveného v čl. 34 odst. 2 nařízení č. 44/2001 spočívajícího v tom, zda ,byl žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem‘? Zejména:

- a) pokud byl žalovanému skutečně návrh na zahájení řízení doručen, je třeba přihlídnout k přijatým (či nepřijatým) iniciativám žalovaného či jeho právních zástupců po okamžiku doručení?
- b) jaký má vliv konkrétní jednání žalovaného nebo jeho právních zástupců či obtíže, s nimiž se setkali?

- c) je relevantní, že se právní zástupce žalovaného mohl dostavit k soudu před vydáním rozsudku pro zmeškání?“

zení č. 44/2001 a oblast řízení a rozhodnutí, na které se nařízení vztahuje (oblast použití).

23. Řízení před Soudním dvorem se účastnili M. Apostolides, manželé Oramsovi, řecká, polská a kyperská vláda, jakož i Komise Evropských společenství.

IV – Právní posouzení

A – První otázka

24. Svou první otázkou se Court of Appeal táže, zda pozastavení uplatňování *acquis communautaire* v severní oblasti Kypru v souladu s čl. 1 odst. 1 protokolu č. 10 brání na základě nařízení č. 44/2001 uznání a výkonu rozhodnutí upravujícího vlastnická práva související s pozemkem nacházejícím se v této oblasti.

26. Zeměpisná působnost práva Společenství podle článku 299 ES odpovídá území členských států, s výjimkou zemí, území a oblastí uvedených v tomto ustanovení. Ustanovení hlavy IV třetí části Smlouvy o ES týkající se prostoru svobody, bezpečnosti a práva se však na Spojené království, Irsko a Dánsko vztahují pouze v rozsahu stanoveném v článku 69 ES vykládaném ve vzájemném spojení s protokoly o postavení Spojeného království, Irska a Dánska, které jsou v něm uvedeny. Na tomto základě Spojené království a Irsko uplatnění nařízení č. 44/2001 přijaly, zatímco Dánsko jeho uplatnění nepřijalo⁶. Nařízení se tedy vztahuje na Spojené království, a s výhradou protokolu č. 10 i na Kyperskou republiku.

25. Pro odpověď na tuto otázku je třeba nejprve rozlišit zeměpisnou působnost naří-

27. Nařízení č. 44/2001 upravuje jednak příslušnost soudů, které spadají do jeho zeměpisné působnosti, a jednak uznávání a výkon rozhodnutí těchto soudů v jiném členském státě, než je členský stát, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno. Nařízení naproti tomu neobsahuje žádná ustanovení týkající se uznávání a výkonu soudních rozhodnutí vydaných ve třetích zemích ve Společenství

6 — Viz čl. 1 odst. 3 nařízení č. 44/2001 a jeho body odůvodnění 20 a 21.

ani uznávání a výkon rozhodnutí vydaných soudy členských států ve třetích zemích.

30. Zbývá tedy upřesnit, jaký má protokol č. 10 dopad na zeměpisnou působnost a oblast použití nařízení č. 44/2001.

28. Od zeměpisné působnosti nařízení č. 44/2001 je třeba odlišit jeho oblast použití, a sice oblast, které se mohou týkat rozhodnutí soudu členského státu, uznaná a vykonaná na základě nařízení. Oblast použití je širší než zeměpisná působnost a vztahuje se i na třetí státy. Nařízení se tedy použije rovněž na spory, které obsahují mezinárodní prvky související se třetí zemí.

31. Mezi účastníky řízení je nesporné, že pozastavení uplatňování *acquis communautaire* na těch územích Kyprské republiky, nad nimiž vláda Kyprské republiky nevykonává skutečnou kontrolu, stanovené v čl. 1 odst. 1 protokolu, omezuje zeměpisnou působnost nařízení č. 44/2001. Z toho vyplývá, že se uznávání a výkon rozhodnutí soudu členského státu v severní oblasti Kypru nemůže zakládat na nařízení. Nezdá se ani možné, že by na základě nařízení bylo v jiném členském státě uznáno a vykonáno rozhodnutí soudu, který má sídlo v této oblasti Kypru.

29. Soudní dvůr to potvrdil v rozsudku Owusu⁷ a v posudku, který vydal ohledně uzavření nové Luganské úmluvy⁸. Z toho vyplývá, že se mezinárodní prvek odůvodňující použití nařízení může také nacházet ve třetí zemi, ve které došlo ke sporným skutečnostem⁹. Nařízení má totiž odstranit překážky fungování vnitřního trhu, které mohou vyplynout z rozdílnosti vnitrostátních právních předpisů v oblasti mezinárodní soudní příslušnosti, jakož i v oblasti uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí. Soudní dvůr se domnívá, že těmito rozdílnostmi, týkají-li se rozhodnutí, která souvisejí pouze se třetí zemí, je vnitřní trh rovněž dotčen¹⁰.

32. Court of Appeal však nerozhoduje ani o jednom z těchto případů. Přísluší mu, aby rozhodl o návrhu směřujícím k tomu, aby byl ve Spojeném království vykonán rozsudek vydaný soudem se sídlem na území kontrolovaném [...] vládou [...] Kyprské republiky. Omezení, které stanoví protokol č. 10, pokud jde o zeměpisnou působnost nařízení č. 44/2001, tedy v projednávaném případě relevantní není.

33. Pouze manželé Oramsovi tvrdí, že protokol brání rovněž použití nařízení na rozsudky vydané v rámci jeho zeměpisné

7 — Rozsudek ze dne 1. března 2005, Owusu (C-281/02, Sb. rozh. s. I-1383, bod 29).

8 — Posudek 1/03 ze dne 7. února 2006 (Sb. rozh. s. I-1145, bod 143).

9 — Rozsudek Owusu (uvedený výše v poznámce 7, bod 26) a posudek 1/03 (uvedený výše v poznámce 8, bod 145).

10 — Rozsudek Owusu (uvedený výše v poznámce 7, bod 34).

působnosti, které v ní mají být rovněž uznány a vykonány, týkají-li se právních vztahů souvisejících s částmi území země, nad nimiž vláda Kyperské republiky nemá kontrolu.

sílu než sekundární právo Společenství. Nařízení ale v konečném výsledku přispívá k uskutečnění cílů samotné Smlouvy o ES¹².

34. Jak tvrdí ostatní účastníci řízení, samotné znění čl. 1 odst. 1 protokolu tuto koncepci odmítá. Stanoví totiž pozastavení uplatňování *acquis communautaire* na územích, a nikoli v oblastech souvisejících s těmito územími.

35. Navíc podle ustálené judikatury ustanovení aktu o přistoupení, která umožňují odchýlit se od pravidel Smlouvy, mají být s ohledem na předmětná ustanovení Smlouvy vykládána striktně a mají být omezena na to, co je nezbytně nutné¹¹.

36. Tuto judikaturu lze v plném rozsahu použít na projednávaný případ, i když se pozastavení uplatňování *acquis communautaire* v této věci netýká přímo primárního práva Společenství, ale nařízení č. 44/2001. V rámci hierarchie norem má akt o přistoupení (včetně protokolu) zajistit vyšší právní

37. Článek 65 ES, na kterém je založeno nařízení č. 44/2001, tak výslovně umožňuje přijímat opatření zlepšující a zjednodušující uznávání a výkon soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, *pokud je to nutné k řádnému fungování vnitřního trhu*. Jasné vymezení soudních příslušností ve Společenství, jakož i uznávání a výkon rozhodnutí skutečně napomáhají výkonu základních svobod. Usnadňují totiž vymáhání pohledávek souvisejících s přeshraničními dovozy zboží, s přeshraničním poskytováním služeb nebo s přeshraničními pohyby kapitálu, jakož i výkon volného pohybu osob v Evropské unii.

38. Z toho vyplývá, že protokol č. 10 musí být vykládán v tom smyslu, že pozastavení uplatňování nařízení č. 44/2001 se musí omezit na to, co je nezbytně nutné. V tomto ohledu je třeba posoudit předmět a cíl protokolu.

11 — Rozsudky ze dne 29. března 1979, Komise v. Spojené království (231/78, Recueil, s. 1447, bod 13); ze dne 25. února 1988, Komise v. Řecko (194/85 a 241/85, Recueil, s. 1037, body 19 až 21); ze dne 14. prosince 1989, Agegate (C-3/87, Recueil, s. 4459, bod 39), a ze dne 3. prosince 1998, Kappahl (C-233/97, Recueil, s. I-8069, bod 18).

12 — Viz druhý bod odůvodnění nařízení č. 44/2001, který uvádí souvislost se zavedením vnitřního trhu.

39. Pozastavení uplatňování *acquis communautaire* podle souhlasného stanoviska účastníků řízení směřuje k tomu, aby Kyprská republika mohla přistoupit k Evropské unii, aniž by byla ukončena jednání o znovusjednocení. Má se zabránit tomu, aby Kyprská republika jakožto členský stát porušovala právo Společenství v důsledku své neschopnosti uplatňovat *acquis communautaire* na celém svém území.

40. Komise tak konkrétně uvádí, že na územích, která jsou pod kontrolou tureckého kyperského společenství, nesmí být vyloučeno uplatňování všech právních předpisů Společenství. Pozastavení uplatňování *acquis communautaire* tak nebrání opatřením směřujícím k podpoře hospodářského vývoje těchto částí ostrova podle čl. 3 odst. 1 protokolu¹³. Navíc nařízení Rady (ES) č. 866/2004¹⁴ přijalo pravidla týkající se pohybu osob a zboží mezi jednotlivými územími založená na článku 2 protokolu.

41. Tato pravidla nejsou v rozporu s cílem protokolu usnadnit přistoupení Kyprské republiky k Unii i přes omezenou skutečnou

kontrolu, kterou vykonává na svém území, ale podporují společný rozvoj obou částí země.

42. Tento cíl protokolu ani nevyžaduje, aby bylo v projednávaném případě pozastaveno uplatňování nařízení č. 44/2001. Uznání a výkon rozhodnutí soudu v Nikósii ve Spojeném království konkrétně pro Kyprskou republiku s ohledem na severní část Kypru nepředstavují nepřekonatelné povinnosti, v jejichž důsledku by došlo k porušení práva Společenství. Jsou to naopak pouze soudy Spojeného království, které jsou vyzvány k tomu, aby jednaly.

43. Manželé Oramsovi však uplatňují jiný cíl protokolu, kterým je příspěvek k celkovému vyřešení kyperské otázky v souladu s relevantními rezolucemi Rady bezpečnosti Organizace spojených národů¹⁵, který je znovu potvrzen zejména v jeho prvním bodě odůvodnění. Dotčený rozsudek soudu v Nikósii podle nich zasahuje do celkového vyřešení otázek souvisejících s vlastnickým právem. Jeho uznání a jeho výkonu tedy brání cíle protokolu a rezoluce, které Organizace spojených národů v této oblasti přijala.

13 — To je cíl sledovaný nařízením Rady (ES) č. 389/2006 ze dne 27. února 2006, kterým se vytváří nástroj finanční podpory na posílení hospodářského rozvoje tureckého společenství na Kypru a mění nařízení (ES) č. 2667/2000 o Evropské agentuře pro obnovu (Úř. věst. L 65, s. 5).

14 — Nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 o režimu podle článku 2 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení (Úř. věst. L 161, s. 128, oprava v Úř. věst. L 206, s. 51; Zvl. vyd. 01/05, s. 107).

15 — Rezoluce Rady bezpečnosti týkající se Kypru se nacházejí na internetových stránkách mírových sil Organizace spojených národů na Kypru (UNFICYP): www.unficy.org/nqcontent.cfm?a_id=1636.

44. Tato výtka však nemůže vést k tomu, že se nařízení č. 44/2001 v členských státech v zásadě nepoužije, pokud se rozhodnutí soudu členského státu týkají severní části Kypru.

Kyperské republiky v jiných členských státech, jakož i uplatnění pravidel pro určení příslušnosti uvedených v nařízení, mají rovněž význam pro subjekty usazené v severní části.

45. Je zajisté pravda, že Rada bezpečnosti opakovaně vyzývala k zachování míru na Kypru a k územní celistvosti země. V tomto ohledu rovněž mezinárodní společenství vyzývala k tomu, aby se zdrželo jakéhokoli aktu, který by konflikt roznítil¹⁶. Tyto spíše obecné výzvy však neumožňují vyvodit povinnost neuznávat rozhodnutí kyperských řeckých soudů týkající se majetkových práv uplatňovaných na pozemcích v turecké kyperské oblasti.

47. Účastníci řízení mají odlišný názor také ohledně skutečnosti, zda uznání a výkon dotčeného rozsudku v projednávaném případě brzdí nebo podporuje celkové řešení otázek souvisejících s vlastnickým právem. M. Apostolides tvrdí, že prodej vyvlastněných pozemků v Severokyperské turecké republice státním příslušníkům jiných členských států komplikuje jejich navrácení v rámci pozdějšího kompromisního řešení. Skutečnost, že osoby, které se nacházejí v jeho situaci, mohou v jiných členských státech uplatňovat vlastnická práva k těmto pozemkům, podle něj případně nabyvatele odrazuje.

46. Navíc není zcela zřejmé, v čem uplatnění nařízení v konečném výsledku rozněcuje kyperský konflikt. Může to mít stejně tak opačný účinek a podporovat normalizaci hospodářských vztahů. S ohledem na to, že v demarkační linii mezi oběma částmi Kypru byl umožněn pohyb osob a zboží¹⁷, lze konstatovat celou řadu právních vztahů, ve kterých uznání a výkon rozsudků soudů

48. Na tomto místě není nezbytné rozhodovat s konečnou platností o dopadu pozastavení uplatňování nařízení ve věcech souvisejících se severním Kyprem na politický proces vyřešení konfliktu. Uplatnění nařízení totiž nemůže záviset na takových složitých politických úvahách. To by narušilo zásadu právní jistoty, jejíž dodržování je uvedeno

16 — Viz zejména rezoluce 353 (1974) ze dne 20. července 1974, 541 (1983) ze dne 18. listopadu 1983 a 1251 (1999) ze dne 29. června 1999.

17 — Pokud jde o rozvoj pohybu osob a zboží, viz sdělení Komise ze dne 27. srpna 2008 – Výroční zpráva o provádění nařízení Rady (ES) č. 866/2004 ze dne 29. dubna 2004 a o stavu vyplývajícím z jeho uplatňování, KOM(2008) 529 konečné.

mezi cíli nařízení¹⁸. Z tohoto důvodu musejí pravidla pro určení příslušnosti uvedená v nařízení umožnit určit příslušný soud s vysokým stupněm předvídatelnosti¹⁹. Navíc žalobce ve sporu projednávaném před soudem členského státu musí mít možnost předpokládat s dostatečnou určitostí, zda pravomocný rozsudek založený na nařízení může být v jiném členském státě vykonán, jestliže tomu nebrání žádný důvod vyplývající z nařízení.

dotčena nejsou²¹. Odepření přístupu k majetku a jeho užívání tedy porušuje článek 1 prvního Dodatkového protokolu k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) a právo na nedotknutelnost obydlí (čl. 8 odst. 1 EÚLP) v případě, kdy dotčené osoby mají na pozemku obydlí²². Evropský soud pro lidská práva nicméně v nedávné době uznal, že komise pro nemovitý majetek, kterou Seve-rokyperská turecká republika v mezidobí zřídila, v zásadě odpovídá požadavkům EÚLP; v předmětném řízení nicméně žalobkyni poskytl odškodnění za porušení práv, která jí přísluší na základě EÚLP²³.

49. M. Apostolides jde dokonce dále. Domnívá se, že se nařízení č. 44/2001 uplatnit musí, aby byly dodrženy požadavky uvedené v rozsudku Evropského soudu pro lidská práva *Loizidou*²⁰.

50. V tomto rozhodnutí a v jiných pozdějších rozhodnutích Evropský soud pro lidská práva určil, že vyvlastnění, která následovala po okupaci severního Kypru, jsou neúčinná a vlastnická práva vyhoštěných osob jimi

51. V tomto ohledu je třeba nejprve konstatovat, že žádné z uvedených rozhodnutí se netýkalo věci M. Apostolides samotného. Evropský soud pro lidská práva tedy ohledně vlastnických práv, kterých se M. Apostolides konkrétně domáhá, neuvedl žádný požadavek, který by měl být přímo splněn.

18 — V tomto smyslu, pokud jde o Bruselskou úmluvu: rozsudky ze dne 28. září 1999, *GIE Groupe Concorde a další* (C-440/97, Recueil, s. I-6307, bod 23); ze dne 19. února 2002, *Besix* (C-256/00, Recueil, s. I-1699, bod 24), a rozsudek *Owusu* (uvedený v poznámce 7, bod 38); pokud jde o nařízení č. 44/2001, viz rozsudek ze dne 22. května 2008, *Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, Sb. rozh. s. I-3965, bod 33).

19 — Viz v tomto smyslu jedenáctý bod odůvodnění nařízení č. 44/2001 a rozsudek *Laboratoires Glaxosmithkline* (uvedený výše v poznámce 18, bod 33), jakož i, pokud jde o Bruselskou úmluvu, rozsudek *Owusu* (uvedený výše v poznámce 7, body 39 a 40).

20 — Evropský soud pro lidská práva, rozsudek *Loizidou* v. Turecko ze dne 18. prosince 1996, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 1996-VI.

21 — Evropský soud pro lidská práva, rozsudek *Loizidou* v. Turecko (uvedený v poznámce 20, § 46). Viz rovněž Evropský soud pro lidská práva, rozsudek *Kypr v. Turecko* ze dne 10. května 2001, č. 25781/94, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 2001-IV.

22 — Evropský soud pro lidská práva, rozsudek *Loizidou* v. Turecko (uvedený v poznámce 20, § 64) a rozsudek *Xenides-Arestis II* (uvedený v poznámce 3); porušení článku 1 prvního dodatkového protokolu a porušení čl. 8 odst. 1 EÚLP (právo na nedotknutelnost obydlí) a citovaná judikatura.

23 — Evropský soud pro lidská práva, rozsudek *Xenides-Arestis* v. Turecko ze dne 7. prosince 2006, č. 46347/99, §§ 37 a 42 – rozsudek *Xenides-Arestis III*. Evropský soud pro lidská práva žalovanému uložil, aby přijal obecnou právní úpravu týkající se odškodnění, která by odpovídala požadavkům EÚLP (rozsudek *Xenides-Arestis II*, uvedený v poznámce 3, § 40); viz rovněž usnesení *Xenides-Arestis* v. Turecko ze dne 14. března 2005 o přípustnosti.

52. Je třeba nicméně posoudit, zda právo na spravedlivý proces a na účinnou soudní ochranu, zakotvené v čl. 6 odst. 1 EÚLP, zahrnuje i nařízení výkonu rozhodnutí soudu v Nikósii, která se týkají přímo práv M. Apostolidese²⁴. Do současné doby však Evropský soud pro lidská práva podle mé znalosti věci právo takové povahy uznal pouze v kontextu výkonu ve státě, kde byl rozsudek vydán²⁵. V této fázi ale není nezbytné určovat, zda čl. 6 odst. 1 EÚLP ukládá rovněž uznání a výkon cizích rozhodnutí, neboť nařízení č. 44/2001 je v každém případě z výše uvedených důvodů použitelné a přiznává právo této povahy. V každém případě čl. 6 odst. 1 EÚLP by nevedl k ničemu jinému než k objektivnímu použití nařízení v souladu s lidskými právy.

53. V důsledku toho je na první otázku třeba odpovědět následovně:

Pozastavení uplatňování *acquis communautaire* na těch územích Kyperské republiky, nad nimiž vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu, stanovené v čl. 1 odst. 1 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení z roku

2003, nebrání soudu jiného členského státu, aby na základě nařízení č. 44/2001 uznal a vykonal rozhodnutí vydané soudem Kyperské republiky, které se týká území, nad nímž její vláda nevykonává kontrolu.

B – Ke druhé až páté otázce

54. Svou druhou až pátou otázkou Court of Appeal žádá o výklad čl. 35 odst. 1 a čl. 34 bodů 1 a 2 nařízení č. 44/2001 s ohledem na případné překážky týkající se uznání a výkonu ve smyslu těchto ustanovení. Předtím, než budu moci na tyto otázky odpovědět, je třeba upřesnit, zda projednávaný případ skutečně spadá do věcné působnosti nařízení. Komise totiž pochybuje o tom, že věc spadá do oblasti občanskoprávní nebo obchodní ve smyslu čl. 1 odst. 1 nařízení.

1. Úvodní poznámka k věcné působnosti nařízení

55. Komise sice uznává, že spor mezi M. Apostolidesem a manželý Oramsovémi je spor mezi jednotlivci. Domnívá se však, že je třeba jej zasadit do širšího kontextu a mít za to, že spory týkající se pozemků vyhoštěných

24 — Ohledně této věci viz F. Matscher, „Grundfragen der Anerkennung und Vollstreckung ausländischer Entscheidungen in Zivilsachen“, publikováno v: *Zeitschrift für Zivilprozess (ZZP)* 1990, s. 294, 318; a od stejného autora „Die indirekte Wirkung des Art. 6 EMRK bei der Anerkennung und Vollstreckung ausländischer Entscheidungen“, publikováno v *Festschrift für Helmut Kollhosser*, 2004, s. 427, 444 a násl.; R. Geimer, „Menschenrechte im internationalen Zivilverfahrensrecht“, publikováno v: *Aktuelle Probleme des Menschenrechtsschutzes, Berichte der deutschen Gesellschaft für Völkerrecht*, svazek 33. Heidelberg 1994, s. 219 a násl.

25 — Viz Evropský soud pro lidská práva, rozsudek Hornsby v. Řecko ze dne 19. března 1997, č. 18357/91, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 1997-II, § 40, a rozsudek Burdov v. Rusko ze dne 7. května 2002, č. 59498/00, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 2002-III, § 34.

řeckých Kypranů mají svůj původ ve vojenské okupaci severního Kypru.

56. Podle Komise je v mezinárodní praxi běžné, že se vyřešení individuálních sporů týkajících se majetku vzešlých z ozbrojených konfliktů svěří speciálním orgánům, jak to stanovil Annanův plán týkající se znovusjednocení Kypru. Poté, co tento plán neuspěl, Severokyperská turecká republika přijala právní úpravu odpovídající požadavkům, které stanovil Evropský soud pro lidská práva²⁶ pro upřesnění nároků na odškodnění, a zřídila komisi pro nemovitý majetek. Nároky v ní stanovené na navrácení majetku a odškodnění za zbavení jeho užívání mají veřejnoprávní charakter.

57. Podle Komise je při uplatnění nařízení č. 44/2001 třeba mít za to, že se nabízí jiný právní prostředek v souladu s EÚLP. Článek 71 odst. 1 nařízení stanoví, že tímto nařízením nejsou dotčeny smlouvy, jež upravují příslušnost, uznání nebo výkon rozhodnutí ve zvláště vymezených věcech. Stále podle Komise lze na zavedený režim odškodnění, který je kontrolován Evropským soudem pro lidská práva, nahlížet stejně jako na smlouvu této povahy.

26 — Viz v tomto ohledu odkazy uvedené v poznámce 23.

58. V tomto ohledu je třeba nejprve připomenout ustálenou judikaturu, podle níž je pojem „věci občanské a obchodní“ autonomním pojmem práva Společenství, který je nutno vykládat s odkazem na cíle nařízení č. 44/2001 a systém Bruselské úmluvy, a na obecné zásady vyvozené ze všech vnitrostátních právních řádů²⁷.

59. Do působnosti nařízení nespádají pouze spory mezi veřejným orgánem a osobou soukromého práva, pokud uvedený orgán jedná při výkonu veřejné moci²⁸. V rozsudku Lechouritou²⁹, který Komise uvádí, se tak jednalo o žalobu, kterou jednotlivec podal proti Spolkové republice Německo v souvislosti se škodami způsobenými v důsledku válečných zločinů, kterých se dopustil Wehrmacht.

60. V projednávaném případě M. Apostolides nároky na navrácení nebo na odškodnění neuplatňuje proti veřejnému orgánu, ale uplatňuje vůči manželům Oramsovým nárok občanskoprávní povahy na vrácení pozemku a jiné nároky související se zbavením možnosti pozemek užívat.

27 — Rozsudky ze dne 14. října 1976, LTU (29/76, Recueil, s. 1541); ze dne 16. prosince 1980, Rüffer (814/79, Recueil, s. 3807, bod 7) ze dne 14. listopadu 2002, Baten (C-271/00, Recueil, s. I-10489, bod 28); ze dne 15. května 2003, Préservatrice foncière TIARD (C-266/01, Recueil, s. I-4867, bod 20) ze dne 18. května 2006, CEZ (C-343/04, Sb. rozh. s. I-4557, bod 22), a ze dne 15. února 2007, Lechouritou a další (C-292/05, Sb. rozh. s. I-1519, bod 29).

28 — Pokud jde o Bruselskou úmluvu, viz rozsudek ze dne 1. října 2002, Henkel (C-167/00, Recueil, s. I-8111, bod 26).

29 — Uvedený v poznámce 27.

61. Tyto nároky nemění svou povahu v důsledku toho, že M. Apostolides může proti orgánům Severokyperské turecké republiky případně použít jiné alternativní či dodatečné procesní prostředky veřejného práva. Není tedy třeba na tomto místě rozhodovat o tom, zda tyto alternativní či dodatečné procesní prostředky již skutečně existovaly v době, kdy M. Apostolides u soudu v Nikósii dosáhl rozsudku, jehož výkon se navrhuje³⁰.

62. Soudní dvůr již rozhodl, že skutečnost, že žalobce jedná na základě nároku, který vychází z aktu veřejné moci, postačuje k tomu, aby jeho žaloba byla bez ohledu na povahu řízení, které mu za tímto účelem nabízí vnitrostátní právo, považována za vyloučenou z oblasti působnosti Bruselské úmluvy³¹. V tomto ohledu se lze domnívat, že zásah do vlastnického práva lze vysvětlit tak, že je způsoben jednáním tureckých ozbrojených sil nebo orgánů Severokyperské turecké republiky. Závěry stanovené Soudním dvorem v citované pasáži v tomto ohledu platí pouze tehdy, pokud jde o spor mezi veřejným orgánem a jednotlivcem³².

63. Existuje-li řada vztahů, kterých se účastní veřejný orgán a osoba soukromého práva, ale také pouze osoby soukromého práva, je třeba určit právní vztah, který existuje mezi stra-

namí sporu, a přezkoumat základ a podmínky výkonu podané žaloby³³. Ve sporu v původním řízení jednotlivce proti jinému jednotlivci před občanskoprávním soudem uplatňuje nároky vyplývající ze soukromého práva, takže vše nasvědčuje tomu, že jde o občanskoprávní spor.

64. Bylo by pravděpodobně možné tyto občanskoprávní nároky vyloučit na základě veřejné právní úpravy nebo na základě předpisu mezinárodního práva a dotyčné osoby odkázat pouze na žalobu na vrácení nebo na náhradu škody vůči státu. Následkem toho by mohla být skutečnost, že by již občanskoprávní prostředek nebylo možno použít.

65. Kyperská republika zjevně tuto možnost nevyužila. V současné době v tomto smyslu neexistuje žádný předpis mezinárodního práva. V každém případě soud v Nikósii a následující soudy ve svých rozhodnutích neměly za to, že jsou takové občanskoprávní nároky nebo občanskoprávní prostředky vyloučeny. I kdyby došlo k nesprávnému právnímu posouzení, Court of Appel v zásadě nemůže v kontextu řízení o vykonatelnosti přezkoumávat příslušnost soudu v Nikósii (čl. 34 odst. 3 nařízení č. 44/2001) ani opodstatněnost rozsudku, jehož uznání se navrhuje (článek 36 a čl. 45 odst. 2 nařízení).

30 — Předmětné právní předpisy, podle Evropského soudu pro lidská práva v zásadě odpovídající požadavkům EÚLP, vstoupily v platnost až 22. prosince 2005 a 30. března 2006 (viz rozsudek Xénides-Arestis III, uvedený v poznámce 23, § 11).

31 — Rozsudek Rüffer (uvedený v poznámce 27, bod 15) a rozsudek Lechouritou (uvedený v poznámce 27, bod 41).

32 — Viz rozsudek Rüffer (uvedený v poznámce 27, bod 8).

33 — Viz rozsudek Baten (uvedený v poznámce 27, bod 31), rozsudek Préservatrice foncière TIARD (uvedený v poznámce 27, bod 23) a rozsudek ze dne 5. února 2004, Frahuil (C-265/02, Recueil, s. I-1543, bod 20).

66. Zdá se, že Komise nicméně zastává myšlenku, že občanskoprávní nároky byly rovněž odmítnuty na základě mezinárodního práva v rozsahu, v němž Severokyperská turecká republika přijala režim odškodnění, který v zásadě schválil Evropský soud pro lidská práva.

žádný právní účinek vzhledem k tomu, že ji mezinárodní společenství neuznává³⁶. Připouští pouze, že některé právní předpisy státních útvarů, které mezinárodní společenství neuznalo, mohou být považovány za platné, aby se předešlo obtížím způsobeným dotčenému obyvatelstvu³⁷. Bylo by nepřiměřené, kdyby režim odškodnění skutečně vylučoval uplatňování soukromoprávních nároků ke škodě dotčených osob a bez domluvy s Kyperskou republikou³⁸.

67. S touto argumentací nemohu souhlasit.

68. V rozsudku *Xenides-Arestis III*³⁴, ve kterém se Evropský soud pro lidská práva vyjádřil příznivě ke slučitelnosti režimu odškodnění s EÚLP, nic nenasvědčuje tomu, že by tento režim platně vylučoval uplatnění občanskoprávních nároků podle práva Kyperské republiky. Evropský soud pro lidská práva naopak výslovně vyloučil, že žalobkyně musí věc předložit komisi pro nemovitý majetek, pokud jde o otázku odškodnění, a namísto toho jí sám přiznal odškodnění³⁵.

70. Tvrzení Komise, podle něhož je režim odškodnění schválený Evropským soudem pro lidská práva nadřazen nařízení č. 44/2001 v souladu s jeho čl. 71 odst. 1, nemůže rovněž obstát.

69. Je pochybné, zda lze zastávat jiné pojetí. Evropský soud pro lidská práva totiž vyvlastněním, která provedla Severokyperská turecká republika, v zásadě nepřiznává

71. Toto ustanovení stanoví, že tímto nařízením „nejsou dotčeny smlouvy, jejichž stranami jsou členské státy a jež upravují příslušnost, uznání nebo výkon rozhodnutí ve zvláště vymezených věcech“.

34 — Uvedený v poznámce 23.

35 — Rozsudek *Xenides-Arestis III* (uvedený v poznámce 23, § 37).

36 — Viz odkazy uvedené v poznámce 21.

37 — Viz rozsudek *Loizidou* (uvedený v poznámce 20, § 45) a usnesení *Xenides-Arestis I* (uvedené v poznámce 23).

38 — To nezbytně neznamená, že poškozený může požadovat zároveň navrácení svého pozemku občanskoprávní cestou a odškodnění za vyvlastnění. Jsou-li souběžná řízení možná, požadovaná plnění získaná v jednom řízení mohou být zohledněna v druhém řízení, aby se zabránilo bezdůvodnému obohacení.

72. Na režim odškodnění Severokyperské turecké republiky, rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, které se jej týkají, a dokonce i na samotnou EÚLP se zjevně tato definice nevztahuje. Je sice pravda, že EÚLP je smlouvou, ale neobsahuje zvláštní pravidla týkající se příslušnosti, uznání nebo výkonu rozhodnutí ve zvláště vymezených věcech, které spadají do působnosti nařízení. Jednostranné právní předpisy Severokyperské turecké republiky smlouvami nejsou. Rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, které se jich týkají, se k uznávání a výkonu občanskoprávních rozhodnutí nevjadřují.

73. Je tedy třeba konstatovat, že se rozhodnutí, jehož uznání se v řízení v původní věci navrhuje, týká občanskoprávní věci ve smyslu čl. 1 odst. 1 nařízení č. 44/2001, a v důsledku toho spadá do věcné působnosti tohoto nařízení.

2. Ke druhé předběžné otázce

74. Druhá otázka směřuje k upřesnění, zda čl. 35 odst. 1, vykládaný ve vzájemném spojení s čl. 22 bodem 1 nařízení č. 44/2001, opravňuje soud členského státu nebo mu ukládá povinnost odmítnout uznat a vykonat rozhodnutí vydané soudy jiného členského státu týkající se pozemku nacházejícího se na území

tohoto posledně uvedeného členského státu, nad nímž vláda tohoto členského státu nevykonává skutečnou kontrolu.

75. Předtím, než na tuto otázku odpovím, je třeba uvést, že podle jeho druhého, šestého, šestnáctého a sedmnáctého bodu odůvodnění je cílem nařízení zajistit volný pohyb rozhodnutí vydaných v členských státech v občanských a obchodních věcech zjednodušením formalit za účelem rychlého a jednoduchého uznávání a výkonu těchto rozhodnutí³⁹.

76. V souladu s tímto cílem čl. 33 odst. 1 nařízení č. 44/2001 stanoví, že rozhodnutí vydaná v některém členském státě jsou v ostatních členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení. Uznání lze odmítnout pouze v případech uvedených v člancích 34 a 35.

77. V souladu s čl. 38 odst. 1 nařízení č. 44/2001 rozhodnutí vydané v jednom členském státě, které je v tomto státě vykonatelné, bude v jiném členském státě vykonáno poté, co zde bylo na návrh kterékoli zúčastněné strany prohlášeno za vykonatelné. Také čl. 45 odst. 1 nařízení opravňuje soud, u něhož byl opravný prostředek podán, aby

39 — Rozsudek ze dne 14. prosince 2006, ASML (C-283/05, Sb. rozh. s. I-12041, bod 23).

zrušil prohlášení vykonatelnosti rozhodnutí pouze na základě důvodů uvedených v článcích 34 a 35.

78. Článek 35 odst. 3 nařízení v tomto ohledu stanoví zásadu, podle níž nesmí být přezkoumávána příslušnost soudu státu, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno. Podle čl. 35 odst. 1 z této zásady existuje výjimka v případě porušení určitých výlučných pravomocí, mezi něž patří pravomoc, kterou čl. 22 bod 1 nařízení přiznává soudu v místě, kde se nachází nemovitost, která je předmětem sporu.

79. Podle čl. 22 bodu 1 mají bez ohledu na bydliště výlučnou příslušnost pro řízení, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem a nájem nemovitostí, soudy členského státu, na jehož území se nemovitost nachází. Toto ustanovení by bylo ve smyslu čl. 35 odst. 1 porušeno, jestliže by se rozhodnutí týkalo věcných práv vztahujících se k pozemku nacházejícímu se nikoli na území státu, ve kterém je rozsudek vydán, to je na území Kyperské republiky, ale na území jiného členského státu.

80. Jak M. Apostolides, řecká a kyperská vláda, jakož i Komise správně uvádějí,

Kyperská republika je jediným státem, který mezinárodní společenství na ostrově Kypr uznává⁴⁰. Jeho území zahrnuje také severní část ostrova, ve které se nachází sporný pozemek⁴¹. Severokyperskou tureckou republiku, která tuto oblast skutečně kontroluje, s výjimkou Turecka, neuznal žádný stát⁴². Z protokolu č. 10 vyplývá, že také státy, které akt o přistoupení podepsaly, měly za to, že je severní část Kypru zahrnuta do státního území Kyperské republiky a z tohoto důvodu je součástí přístupujícího území. Jinak by bylo nadbytečné v této části ostrova pozastavovat uplatňování *acquis communautaire*.

81. Rozhodnutí, k jehož prohlášení vykonatelnosti je předkládající soud vyzván, se alespoň částečně týká také⁴³ věcných práv, a sice vlastnictví pozemku nacházejícího se na území Kyperské republiky. Podle doslovného výkladu čl. 22 bodu 1 nařízení č. 44/2001

40 — Viz rozsudek ze dne 5. července 1994, Anastasiou a další (uvedený v poznámce 2, bod 40).

41 — Viz zejména C. Tomuschat, „The Accession of Cyprus to the European Union“, publikované v: P. Häberle/M. Morlock/V. Skouris (vydavatelství), *Festschrift für D. Tsatsos*, Baden-Baden, 2003, s. 672, 676.

42 — Viz stanovisko generálního advokáta Gilmanna, které předcházelo rozsudku Anastasiou (uvedeném v poznámce 2, bod 12). Rada bezpečnosti Organizace spojených národů výslovně vyhlášení Severokyperské turecké republiky odsoudila a vyzvala k tomu, aby nebyla uznána (viz rezoluce 541 [1983] ze dne 18. listopadu 1983 a 550 [1984] ze dne 11. května 1984, které jsou k dispozici na: www.unficypr.org/nqcontent.cfm?a_id=1636). Prohlášeními ze dne 16. listopadu 1983 (Věstník Evropských společenství č. 11/1983, 2.4.1) a ze dne 27. března 1984 (Věstník Evropských společenství č. 3/1984, 2.4.3) ministři zahraničních věcí členských států, kteří se sešli v rámci evropské politické spolupráce, vyhlášení nezávislosti odsoudili. K otázce uznání viz S. Talmon, *Kollektive Nichtanerkennung illegaler Staaten*, Tübingen 2006, s. 41 a násl.

43 — V rozsahu, v němž bylo odškodnění přiznáno za zbavení možnosti užívání, by čl. 22 bod 1 mohl být nepoužitelný [viz rozsudek ze dne 9. června 1994, Lieber (C-292/93, Recueil, s. I-2535, bod 15)].

o výlučné příslušnosti soudů tohoto členského státu není žádných pochyb.

82. Manželé Oramsovi se však domnívají, že duch a cíl tohoto ustanovení tomuto závěru brání.

83. Podle ustálené judikatury je hlavním důvodem pro výlučnou příslušnost soudu smluvního státu, kde se nemovitost nachází, okolnost, že soud v místě, kde se nemovitost nachází, je nejlépe s to rozhodnout spory, jejichž předmětem jsou věcná práva k nemovitostem⁴⁴. Obecně jsou spory tohoto druhu rozhodovány podle pravidel státu, kde se nemovitost nachází. Navíc často vyžadují ověření a znalecké posudky, které musí být provedeny na místě. Z toho vyplývá, že přiznání výlučné příslušnosti soudu v místě, kde se nemovitost nachází, který je nejlépe s to, s ohledem na blízkost, zjistit skutkový stav, odpovídá zájmu řádného výkonu spravedlnosti⁴⁵.

84. Manželé Oramsovi z toho vyvozují, že čl. 22 bod 1 nařízení č. 44/2001 musí být

vykládán restriktivně a nezakládá příslušnost soudů Kyperské republiky k projednávání žalob týkajících se nároků souvisejících s pozemky nacházejícími se v severní části. Vzhledem k tomu, že na tomto území skutečná kontrola neexistuje, totiž soudy Kyperské republiky nemají výhodu týkající se blízkosti.

85. V konečném výsledku není třeba zkoumat, zda je tato analýza, kterou znění ustanovení nijak nepodporuje, správná. Článek 22 bod 1 nařízení č. 44/2001 by totiž byl porušen pouze v případě, že by z důvodu místa, kde se majetek nachází, byly příslušné soudy jiného členského státu, a nikoli soudy Kyperské republiky. Není zřejmé, jaký členský stát by to měl být. Nezávisle na svém mezinárodním statutu by Severokyperská turecká republika měla být v nejlepším případě pokládána za třetí stát. Vzhledem k tomu, že čl. 22 bod 1 nezakládá přímo výlučnou příslušnost soudů třetího státu, toto ustanovení nelze porušit ani v takovém případě.

86. Je pravda, že v právní nauce existuje spor týkající se případného „účinku odrazu“ čl. 22 bodu 1 ve prospěch třetích států⁴⁶. Zdá se, že Soudní dvůr tento „účinek odrazu“ odmítl. V posudku, který vydal ohledně nové Luganské úmluvy, uvedl, že výlučná příslušnost soudu v místě, kde se majetek nachází ve třetím státě, vylučuje příslušnost, kterou

44 — Pokud jde o Bruselskou úmluvu, viz rozsudky ze dne 14. prosince 1977, Sanders (73/77, Recueil, s. 2383, body 10 a 11); ze dne 10. ledna 1990, Reichert a Kockler (C-115/88, Recueil, s. I-27, bod 10); ze dne 13. října 2005, Klein (C-73/04, Sb. rozh. s. I-8667, bod 16), a ze dne 18. května 2006, ČEZ (C-343/04, Sb. rozh. s. I-4557, bod 28). V tomto smyslu rovněž Jenardova zpráva k Bruselské úmluvě (Úř. věst. 1979, C 59, s. 1, 35).

45 — Viz zvláště rozsudek ČEZ (uvedený v poznámce 44, bod 29).

46 — Pokud jde o spor Rauscher v. Mankowski, viz *Europäisches Zivilprozessrecht*, 2. vydání, Mnichov, 2006, článek 22 Brüssel I-VO, bod 26; Layton/Mercer, *European Civil Practice*, 2. vydání, Londýn, 2004, bod 19.010.

článek 2 stanoví podle místa bydliště žalovaného v některém členském státě, pouze proto, že Luganská úmluva obsahuje ustanovení obdobné článku 22 nařízení; pouze na základě nařízení se vychází z příslušnosti soudu v místě bydliště ve Společenství⁴⁷.

pro spory související s pozemkem, který se nachází na území uvedeného třetího státu. Uplatnilo by se tedy pravidlo obecné příslušnosti. Podle čl. 35 odst. 3 nařízení skutečnost, zda je soud v Nikósii skutečně příslušný, či nikoli⁴⁸, by na uznání a výkon jeho rozhodnutí neměla vliv.

87. V každém případě by bylo chybné tento „účinek odrazu“ uplatnit také s ohledem na čl. 35 odst. 1 nařízení č. 44/2001. Ze vzájemného spojení čl. 35 odst. 1 a 3 totiž vyplývá, že uznání a výkon rozhodnutí z důvodu porušení pravidel pro určení příslušnosti lze odmítnout jen ve výjimečných případech. Z toho vyplývá, že působnost čl. 35 odst. 1 nemůže být rozšířena tím, že by se jako důvod pro odmítnutí uznání uplatnilo neuznání pravomoci soudů třetích států, které nejsou smluvními stranami Luganské úmluvy.

89. Na druhou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že ustanovení čl. 35 odst. 1 ve vzájemném spojení s ustanovením čl. 22 bodu 1 nařízení č. 44/2001 soud členského státu neopravňuje k tomu, aby odmítl uznat a vykonat rozhodnutí vydané soudem jiného členského státu, týkající se pozemku nacházejícího se na území tohoto jiného členského státu, nad nímž vláda tohoto jiného členského státu nevykonává skutečnou kontrolu.

3. Ke třetí otázce

88. Pouze v zájmu úplnosti uvedu následky, které by vznikly, kdyby Severokyperská turecká republika měla být na rozdíl od stanoviska, které v tomto ohledu zastávám, považována za třetí stát. Článek 22 bod 1 nařízení č. 44/2001 by soudům Kyperské republiky nepřiznával výlučnou příslušnost

90. Třetí otázka se týká výkladu ustanovení o veřejném pořádku uvedeného v čl. 34 bodu 1 nařízení č. 44/2001. Předkládající soud si klade otázku, zda se na základě tohoto

47 — Posudek 1/2003 (uvedený v poznámce 8, bod 153).

48 — Podle čl. 2 odst. 1 nařízení č. 44/2001 by bylo možné uvažovat o příslušnosti na základě bydliště žalovaného. Podle čl. 59 odst. 1 nařízení skutečnost, zda rekreační objekt v Lapté může být považován za jiné bydliště, než je bydliště ve Spojeném království, určuje *lex fori*. Vzhledem k tomu, že se bydliště nachází v severní části Kypru, však vyvstává problém obdobný problému, který vznikl při uplatnění čl. 22 bodu 1.

ustanovení rozhodnutí nesmí uznat a vykonat, jestliže toto rozhodnutí nemůže být v praxi ve státě původu vykonáno, jelikož se týká pozemku nacházejícího se na území tohoto státu, nad nímž vláda tohoto státu nevykonává skutečnou kontrolu.

91. Článek 34 bod 1 nařízení č. 44/2001 stanoví, že se rozhodnutí neuzná, je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá.

92. V zásadním rozsudku Krombach⁴⁹ Soudní dvůr určil, že článek 27 Bruselské úmluvy – ustanovení, které je předchůdcem článku 34 nařízení č. 44/2001 – musí být vykládáno striktně. Toto ustanovení totiž představuje překážku provádění jednoho ze základních cílů úmluvy, kterým je vytvoření autonomního a soudržného systému, který zaručuje volný pohyb rozsudků ve Společenství. Pokud jde konkrétněji o ustanovení o veřejném pořádku, které je uvedeno v čl. 27 bodu 1 Bruselské úmluvy, toto ustanovení lze tedy uplatnit pouze ve výjimečných případech⁵⁰.

93. Soudní dvůr z toho vyvodil následující:

„Použití ustanovení o veřejném pořádku, uvedeného v čl. 27 bodu 1 úmluvy, přichází v úvahu pouze v případech, že uznání nebo výkon rozhodnutí vydaného v jiném smluvním státě by nepřijatelným způsobem narušovaly právní řád státu, v němž se o uznání žádá, neboť by byla dotčena základní zásada. Aby byl respektován zákaz přezkoumávání cizího rozhodnutí ve věci samé, musel by zásah představovat zjevné porušení právního pravidla považovaného v právním řádu státu, v němž se o uznání žádá, za podstatné, nebo práva, které je v tomto právním řádu uznáváno za základní“⁵¹.

94. Soudní dvůr konečně uvedl, že ačkoli je smluvním státům v zásadě ponechána volnost určit požadavky vyplývající z jejich veřejného pořádku podle výhrady obsažené v čl. 27 bodu 1 úmluvy v souladu se svými vnitrostátními pojetími, patří vymezení tohoto pojmu do výkladu úmluvy⁵². I když tak Soudnímu dvoru nepřisluší definovat obsah veřejného pořádku smluvního státu, přísluší mu nicméně kontrolovat meze, v jejichž rámci může soud smluvního státu tento pojem použít, aby neuznal rozhodnutí vydané soudem jiného smluvního státu⁵³.

49 — Rozsudek ze dne 28. března 2000, Krombach (C-7/98, Recueil, s. I-1935, body 19 až 21). Viz také rozsudek ze dne 11. května 2000, Renault (C-38/98, Recueil, s. I-2973, bod 26).
50 — Rozsudek Krombach (uvedený v poznámce 49, bod 21) a rozsudek Renault (uvedený v poznámce 49, bod 26), které odkazují na rozsudky ze dne 4. února 1988, Hoffmann (145/86, Recueil, s. 645, bod 21), a ze dne 10. října 1996, Hendrikman a Feyen (C-78/95, Recueil, s. I-4943, bod 23).

51 — Rozsudek Krombach (uvedený v poznámce 49, bod 37) a rozsudek Renault (uvedený v poznámce 49, bod 30).

52 — Rozsudek Krombach (uvedený v poznámce 49, bod 22) a rozsudek Renault (uvedený v poznámce 49, bod 27).

53 — Rozsudek Krombach (uvedený v poznámce 49, bod 23) a rozsudek Renault (uvedený v poznámce 49, bod 28).

95. S ohledem na tyto závěry je třeba přezkoumat, zda skutečnost, že rozhodnutí nelze ve státě původu skutečně vykonat, může být pokládána za zjevný zásah do veřejného pořádku ve smyslu čl. 34 bodu 1 nařízení č. 44/2001, který vyloučí uznání a výkon v jiném členském státě.

96. Jak správně uvádí řecká vláda a Komise, podle čl. 38 odst. 1 nařízení č. 44/2001 je třeba, aby rozhodnutí bylo vykonatelné ve státě původu, aby jej za vykonatelné prohlásil soud jiného členského státu. Titul tedy ve státě výkonu nebude mít rozsáhlejší účinnost než ve svém státě původu⁵⁴.

97. V rozsudku *Coursier*⁵⁵ Soudní dvůr odpovídající pasáž článku 31 Bruselské úmluvy vyložil v tom smyslu, že výraz „vykonatelný“ se týká pouze vykonatelnosti z formálního hlediska a nikoli podmínek, za kterých mohou být cizí rozhodnutí vykonána ve státě původu. Požadované formality splněny nejsou, jestliže je rozhodnutí předmětem opravného prostředku nebo proti němu ještě opravný prostředek podán být může, nebylo-li prohlášeno za předběžně vykonatelné.

98. Bylo by v rozporu s cílem nařízení č. 44/2001, kterým je zaručit volný pohyb rozhodnutí zjednodušením uznávání a výkonu⁵⁶, kdyby vykonatelnost závisela na konkrétních faktických podmínkách výkonu rozhodnutí ve státě původu. Na rozdíl od vykonatelnosti související se splněním formalit nelze stanovit, zejména nikoli na základě osvědčení ve smyslu článku 54 nařízení, zda a za jakých podmínek může být rozhodnutí konkrétně vykonáno ve státě původu. Navíc překážky skutečného výkonu nic nemění na právní účinnosti rozsudku.

99. Projednávaný případ sám ilustruje nepostižitelné faktory, které může zahrnovat posuzování skutečných možností výkonu rozhodnutí. Je pravda, že v současné době určité pohledávky s exekucním titulem nemohou být na Kypru vykonány, neboť Kyperská republika není schopna vykonávat veřejnou moc na území, na kterém se nachází předmětný pozemek. Naproti tomu peněžité pohledávky mohou být v plném rozsahu vykonány v části ostrova kontrolované Kyperskou republikou, pokud v ní manželé Oramsovi mají nehmotný majetek, jako jsou bankovní vklady nebo jiné pohledávky.

100. Článek 38 odst. 1 nařízení taxativně vymezuje meze vykonatelnosti, kterou má cizí

54 — Viz upřesnění poskytnutá v Jenardově zprávě (uvedená v poznámce 44, s. 47 a násl.).

55 — Rozsudek ze dne 29. dubna 1999 (C-267/97, Recueil, s. I-2543, bod 29).

56 — V tomto ohledu viz výše bod 75 tohoto stanoviska.

rozhodnutí ve státě původu, jakožto podmínky nezbytné pro to, aby soudy jiného členského státu mohly toto rozhodnutí prohlásit za vykonatelné, přičemž tatáž podmínka nemůže být uplatněna znovu v jiném smyslu na základě ustanovení o veřejném pořádku. Z obdobných důvodů čl. 35 odst. 3 druhá věta nařízení č. 44/2001 výslovně vylučuje, aby byl nedostatek příslušnosti, která nemůže být přezkoumávána podle článku 35, nicméně považován za narušení veřejného pořádku v smyslu čl. 34 bodu 1.

101. Komise, a rovněž tak manželé Oramsovi navíc vznášejí otázku, zda může být proti výkonu uplatněn jiný důvod veřejného pořádku. Domnívají se, že uznání a výkon rozhodnutí soudu v Nikósii může narušit „mezinárodní veřejný pořádek“ tím, že podkopá úsilí mezinárodního společenství směřující k vyřešení kyperské otázky.

102. V tomto ohledu je třeba nejprve uvést, že sám předkládající soud neměl za to, že jde o takový důvod k odmítnutí uznání a výkonu ve Spojeném království. Soudní dvůr je v zásadě vázán předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, který soud ve svém předkládacím rozhodnutí stanovil. Strany

sporu nejsou obvykle oprávněny k tomu, aby Soudnímu dvoru předkládaly doplňující otázky⁵⁷.

103. To platí zvláště pro výklad pojmu „veřejný pořádek“ uvedeného v čl. 34 bodu 1 nařízení č. 44/2001, neboť přísluší členským státům, aby určily požadavky vyplývající z jejich veřejného pořádku v souladu s jejich vnitrostátním pojetím⁵⁸. K tomu je třeba uvést, že se Spojené království tohoto řízení neúčastnilo. Soudní dvůr tedy nemá hodnověrné informace umožňující zjistit, zda důvody vznesené Komisí mají být považovány za důvody tvořící součást veřejného pořádku tohoto členského státu.

104. Komise nicméně vychází výslovně z *mezinárodního* veřejného pořádku. Domnívá se, že se čl. 34 bod 1 týká pouze veřejného pořádku členského státu, ve kterém má být rozhodnutí uznáno. Nic ale podle ní nebrání tomu, aby se mělo za to, že důvody mezinárodního veřejného pořádku jsou rovněž součástí vnitrostátního veřejného pořádku.

57 — Rozsudek ze dne 9. prosince 1965, Singer (44/65, Recueil, 1267, 1275); ze dne 17. září 1998, Kainuun Liikenne a Pohjolan Liikenne (C-412/96, Recueil, s. I-5141, bod 23); ze dne 12. srpna 2008, Santesteban Goicoechea (C-296/08 PPU, Sb. rozh. s. I-6307, bod 46), a ze dne 9. října 2008, Katz (C-404/07, Sb. rozh. s. I-7607, bod 37).

58 — Viz výše bod 94 tohoto stanoviska a odkazy uvedené v bodě 52.

105. V případě, že by se Soudní dvůr domníval, že je vhodné se touto otázkou zabývat, třebaže není předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, uvádím následující.

106. V rozsudku Krombach měl Soudní dvůr za to, že mu přísluší přezkoumávat meze, ve kterých soud smluvního státu Bruselské úmluvy může vycházet z pojmu „veřejný pořádek“, aby neuznal rozhodnutí vydané soudem jiného smluvního státu⁵⁹. Vzhledem k tomu, že taková základní práva, jaká jsou uvedena v EÚLP, jsou součástí obecných právních zásad, dospěl k závěru, že je soud členského státu oprávněn odmítnout uznat cizí rozsudek, na jehož základě došlo ke zjevnému zásahu do základních práv⁶⁰.

107. Soudní dvůr tak v této věci skutečně spojil základní práva, která jsou na mezinárodní úrovni chráněna EÚLP, s vnitrostátním veřejným pořádkem. Odmítnutí uznat cizí rozsudek je tedy v každém případě v souladu s čl. 34 bodem 1 nařízení č. 44/2001, jestliže požadavky vnitrostátního veřejného pořádku sjednají nápravu zjeveného porušení základních práv zakotvených v EÚLP.

⁵⁹ — Rozsudek Krombach (uvedený v poznámce 49, bod 23).

⁶⁰ — Rozsudek Krombach (uvedený v poznámce 49, body 25 až 27 a 38 až 40).

108. O otázce, zda soudy mají nejen právo, ale také povinnost odmítnout vykonat cizí rozsudek, který zjevně porušuje základní práva v rámci Společenství, ještě nebylo s konečnou platností rozhodnuto. Ve prospěch takového názoru svědčí skutečnost, že podle ustálené judikatury základní práva zavazují vnitrostátní soudy, jestliže vnitrostátní situace dotčená ve věci v původním řízení spadá do působnosti práva Společenství⁶¹.

109. V projednávaném případě však Komise netvrdí, že rozsudek, jehož výkon se navrhuje, porušuje základní práva. Poukazuje spíše na mezinárodní politické požadavky týkající se kyperské otázky. Tyto požadavky nabyly v určité míře závazný právní charakter v rozsahu, v němž se objevily v rezolucích Rady bezpečnosti Organizace spojených národů⁶². Tak je tomu zejména v případě povinnosti států zdržet se jakékoli činnosti, která by rozněcovala kyperský konflikt.

110. Zachování míru a znovunastolení územní celistvosti Kypru jsou zajisté vysoce

⁶¹ — Viz rozsudky ze dne 25. listopadu 1986, Klensch a další (201/85 a 202/85, Recueil, s. 3477, body 8 až 10); ze dne 13. července 1989, Wachauf (5/88, Recueil, s. 2609, bod 19); ze dne 18. června 1991, ERT (C-260/89, Recueil, s. I-2925, body 42 a násl.); ze dne 12. června 2003, Schmidberger (C-112/00, Recueil, s. I-5659, bod 75), a ze dne 11. července 2006, Chacón Navas (C-13/05, Sb. rozh. s. I-6467, bod 56). Viz v tomto smyslu zejména E. Jayme/C. Kohler, „Europäisches Kollisionsrecht 2000: Interlokales Privatrecht oder universelles Gemeinschaftsrecht?“, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts – IPRax*, 2000, s. 454, 460.

⁶² — Viz výše bod 45 tohoto stanoviska a odkazy uvedené v poznámce 16, jakož i stanovisko, které dnešního dne přednesu ve věci Gambazzi (C-394/07, probíhající před Soudním dvorem).

respektovatelnými hodnotami. Je však velmi sporné, zda je tyto cíle možné pokládat za „[...] právní pravidlo považované v právním řádu státu, v němž se o uznání žádá, za podstatné, nebo právo, které je v tomto právním řádu uznáváno za základní“ ve smyslu rozsudku Krombach⁶³.

111. Jak jsem již uvedla, zásady a výzvy obsažené v rezolucích Rady bezpečnosti týkajících se Kypru jsou v každém případě příliš obecné k tomu, aby z nich byla vyvozena konkrétní povinnost neuznat žádný rozsudek soudu Kyperské republiky týkající se vlastnických práv na území nacházejícím se v severní části Kypru. Nezávisle na tom není ani zřejmé, zda uznání rozsudku v tomto kontextu přispívá k vyřešení kyperské otázky nebo ji komplikuje a zda toto uznání za účelem ochrany základních práv M. Apostolides⁶⁴ dokonce není nutné.

112. Na třetí otázku je tedy třeba odpovědět tak, že soud členského státu nemůže odmítnout uznat a vykonat rozhodnutí na základě toho, že uplatní ustanovení o veřejném pořádku uvedené v čl. 34 bodu 1 nařízení č. 44/2001 z důvodu, že rozhodnutí sice odpovídá formalitám vyžadovaným pro vykonatelnost ve státě původu, ale nemůže v něm být vykonáno z faktických důvodů.

4. Ke čtvrté předběžné otázce

113. Čtvrtá otázka směřuje k upřesnění, zda uznání rozsudku pro zmeškání může být odmítnuto na základě čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 z důvodu vad při doručování návrhu na zahájení řízení, jestliže byl rozsudek přezkoumán v řízení o opravném prostředku zahájeném žalovaným.

114. Podle čl. 34 bodu 2 se rozhodnutí neuzná, jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který mu umožňuje přípravu na jednání před soudem. Vadu, kterou je doručení stiženo, však podle tohoto ustanovení nelze uplatnit, jestliže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí pro zmeškání, i když k tomu měl možnost.

115. V projednávaném případě manželé Oramsovi skutečně u soudu v Nikósii proti rozsudku pro zmeškání podali opravný prostředek. Jejich opravný prostředek však byl zamítnut poté, co proběhlo úplné a řádné soudní řízení, z důvodu, že proti žalobě neuplatnili přijatelnou obranu (arguable defence). Krom toho uvádějí řadu okolností souvisejících s doručením obsílky, které jim

63 — Rozsudek Krombach (uvedený v poznámce 49, bod 37) a rozsudek Renault (uvedený v poznámce 49, bod 30).

64 — Viz výše body 45 a 49 až 52 tohoto stanoviska.

zabránilo v tom, aby se v dostatečném časovém předstihu připravili na jednání před soudem, a v tomto ohledu uplatňují judikaturu týkající se čl. 27 bodu 2 Bruselské úmluvy⁶⁵.

116. V rozsudku ASML⁶⁶ však Soudní dvůr poukázal na odlišnosti mezi čl. 34 bodem 2 nařízení č. 44/2001 a čl. 27 bodem 2 Bruselské úmluvy. Článek 27 bod 2 Bruselské úmluvy stanoví, že rozhodnutí nejsou uznávána, „jestliže žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost řádně a včas tak, aby se mohl bránit“.

117. Naproti tomu řádnost doručení návrhu na zahájení řízení není podle čl. 34 bod 2 nařízení č. 44/2001 nezbytně určující⁶⁷. Důraz se klade spíše na skutečnou záruku práv obhajoby. Pokud žalovaný, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, proti rozhodnutí nepodal opravný prostředek, i když k tomu měl možnost, čl. 34 bod 2 nařízení č. 44/2001 v současné době předpokládá, že práva obhajoby byla dodržena i přes vadu, kterou je doručení stíženo.

118. Z toho vyplývá, že rozsudek uvedený v souvislosti s čl. 27 bodem 2 Bruselské úmluvy se nemůže vztahovat na čl. 34 bod 2 nařízení č. 44/2001⁶⁸.

119. Nové znění ustanovení zřetelněji zohledňuje cíl směřující k usnadnění uznávání a výkonu rozhodnutí, aniž by nicméně ohrozilo práva obhajoby, která jsou podle ustálené judikatury součástí základních práv, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje⁶⁹.

120. V projednávané věci mohl být proti rozsudku pro zmeškání soudu v Nikósii podán opravný prostředek, který manželé Oramsovi podali. V tomto případě z čl. 34 bodu 2 nařízení č. 44/2001 vyplývá, že uznání a výkon nemohou být tím spíše odmítnuty z důvodu, že je doručení stíženo vadami.

121. To platí v každém případě tehdy, kdy žádná zvláštní okolnost spočívající zejména ve způsobu, jakým je řízení o opravném prostředku organizováno, nenarušila výkon práv obhajoby. V řízení v původní věci tomu nic nenasvědčuje. Podle zjištění předkládají-

65 — Rozsudky ze dne 3. července 1990, Lancray (C-305/88, Recueil, s. I-2725, bod 23); ze dne 12. listopadu 1992, Minalmet (C-123/91, Recueil, s. I-5661, bod 21); ze dne 10. října 1996, Hendrikman a Feyen (uvedený v poznámce 50, bod 18), a rozsudek ze dne 16. února 2006, Verdoliva (C-3/05, Sb. rozh. s. I-1579, bod 29).

66 — Uvedený v poznámce 39, body 19 a násl.

67 — Rozsudek ASML (uvedený v poznámce 39, bod 20).

68 — Podle generálního advokáta Légera vznik nařízení č. 44/2001 ukazuje, že nové znění záměrně směřuje proti následkům vyplývajícím z judikatury týkající se čl. 27 bodu 2 Bruselské úmluvy (viz stanovisko ze dne 28. září 2006 ve věci ASML uvedený v poznámce 39, body 51 a násl.).

69 — Viz rozsudek ASML (uvedený v poznámce 39, body 23 a násl.).

cího soudu manželé Oramsovi mohli svou argumentaci uplatnit v úplném a řádném soudním řízení. Rozhodnutí vydané ve věci opravného prostředku bylo dále možné napadnout opravným prostředkem před Nejvyšším soudem Kyperské republiky, což manželé Oramsovi učinili, avšak bez úspěchu.

123. Na čtvrtou otázku je tedy třeba odpovědět následujícím způsobem: článek 34 bod 2 nařízení č 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že uznání a výkon rozsudku pro zmeškání nemohou být odmítnuty z důvodu vad, kterými je stíženo doručení návrhu na zahájení řízení, jestliže žalovaný, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, mohl proti rozsudku pro zmeškání podat opravný prostředek, jestliže soudy státu původu rozhodnutí dále přezkoumaly v úplném a řádném řízení a jestliže nic nenasevřduje tomu, že v tomto řízení byla porušena práva obhajoby žalovaného.

122. Okolnost, že kyperské předpisy ukládají žalobci, aby uplatnil přijatelnou obranu k tomu, aby dosáhl zrušení rozsudku pro zmeškání, jak se zdá podstatně nenarušila práva obhajoby manželů Oramsových. Podle článku 36 a čl. 45 odst. 2 nařízení při řízení o vykonatelnosti nesmí být zohledněna skutečnost, že se jim nepodařilo kyperské soudy přesvědčit o svém postoji ve věci samé.

5. K páté otázce

124. S ohledem na odpověď na čtvrtou otázku již není třeba odpovídat na pátou otázku.

V – Závěry

125. Z výše uvedených důvodů navrhuji, aby na otázky Court of Appeal bylo odpovězeno následujícím způsobem:

„1. Pozastavení uplatňování *acquis communautaire* na těch územích Kyperské republiky, nad nimiž vláda Kyperské republiky nevykonává skutečnou kontrolu,

stanovené v čl. 1 odst. 1 protokolu č. 10 k aktu o přistoupení z roku 2003, nebrání soudu jiného členského státu, aby na základě nařízení č. 44/2001 uznal a vykonal rozhodnutí vydané soudem Kyperské republiky, které se týká území, nad nímž její vláda nevykonává kontrolu.

2. Ustanovení čl. 35 odst. 1 ve spojení s ustanovením čl. 22 bodu 1 nařízení č. 44/2001 soud členského státu neoprávňuje k tomu, aby odmítl uznat a vykonal rozhodnutí vydané soudem jiného členského státu týkající se pozemku nacházejícího se na území tohoto jiného členského státu, nad nímž vláda tohoto jiného členského státu nevykonává skutečnou kontrolu.

3. Soud členského státu nemůže odmítnout uznat a vykonal rozhodnutí na základě toho, že uplatní ustanovení o veřejném pořádku uvedené v čl. 34 bodu 1 nařízení č. 44/2001 z důvodu, že rozhodnutí sice odpovídá formalitám vyžadovaným pro vykonatelnost ve státě původu, ale nemůže v něm být vykonáno z faktických důvodů.

4. Článek 34 bod 2 nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že uznání a výkon rozsudku pro zmeškání nemohou být odmítnuty z důvodu vad, kterými je stíženo doručení návrhu na zahájení řízení, jestliže žalovaný, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, mohl proti rozsudku pro zmeškání podat opravný prostředek, jestliže soudy státu původu rozhodnutí dále přezkoumaly v úplném a řádném řízení a jestliže nic nenasvědčuje tomu, že v tomto řízení byla porušena práva obhajoby žalovaného.“